

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive Correlational Research Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนโดยนำทฤษฎีและงานวิจัยที่ได้ทบทวนมาเป็นแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากร เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### ประชากร

กลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ มารดาและบิดาที่พาบุตรอายุ 6 เดือนมารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดีในโรงพยาบาลของรัฐ และหน่วยบริการปฐมภูมิในจังหวัดฉะเชิงเทรา

##### กลุ่มตัวอย่าง

มารดาและบิดาที่พาบุตรอายุ 6 เดือนมารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดีในโรงพยาบาลของรัฐ และหน่วยบริการปฐมภูมิโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. มารดาและบิดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือน
2. มารดาและบิดาสามารถฟังอ่านและเขียนภาษาไทยได้และมีสติสัมปชัญญะดี
3. มารดาและบิดาสมัครใจเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้
4. มารดาไม่มีข้อห้ามในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และไม่มีหวั่นผิปกติ
5. บิดาคือชายผู้ให้กำเนิดบุตรและเลี้ยงดูบุตรจนถึงปัจจุบัน
6. ทารกไม่มีภาวะแทรกซ้อนระหว่างคลอด และคลอดครบกำหนด

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้สูตรของธอร์นไคค์ (Thorndike, 1978)

$$N = 10k + 50$$

ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คู่

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มเลือก 2 อำเภอในจังหวัดฉะเชิงเทรา ให้ได้อำเภอเขตชนบท 1 อำเภอ และอำเภอเมือง 1 อำเภอ ต่อมาเลือกอำเภอละ 1 โรงพยาบาล 1 หน่วยบริการปฐมภูมิ

หลังจากนั้นผู้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดจากเวชระเบียนโดยมีการสุ่มเลือกคนเว้นคนและผู้วิจัยถามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างถ้ากลุ่มตัวอย่างไม่สมัครใจที่จะเข้าร่วมในการวิจัยผู้วิจัยจะทำการสุ่มจากเวชระเบียนคิวที่เป็นลำดับต่อไปจนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามที่กำหนด

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

### 1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ประกอบด้วยแบบสอบถาม 5 ส่วนดังนี้ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและบิดา แบบประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและบิดา แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว และแบบสอบถามความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลบุคคลหรือข้อมูลทั่วไปของมารดาและบิดา ประกอบด้วย อายุ ที่อยู่ อาชีพ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม ตามความเชื่อการเจ็บป่วยของ ไรท์ และเบลล์ (Wright, & Bell, 2009) ประกอบด้วยความเชื่อที่ขัดขวางหรือจำกัดความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และความเชื่อที่สนับสนุนส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ด้านดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อบุตร 2) ด้านการปฏิบัติของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 3) ด้านประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อมารดา

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับดังนี้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง มีความเชื่อในเรื่องนั้นมาก

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง มีความเชื่อในเรื่องนั้นปานกลาง

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง มีความเชื่อในเรื่องนั้นเล็กน้อย

คะแนน 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีความเชื่อในเรื่องนั้น

การให้คะแนนเนื่องจากแบบประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะทั้งในด้านบวกและด้านลบดังนั้นการให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้คือ

| ข้อความลักษณะบวก |       | ข้อความลักษณะลบ |       |
|------------------|-------|-----------------|-------|
|                  | คะแนน |                 | คะแนน |
| ถ้าเลือกคะแนน 3  | 3     |                 | 0     |
| ถ้าเลือกคะแนน 2  | 2     |                 | 1     |
| ถ้าเลือกคะแนน 1  | 1     |                 | 2     |
| ถ้าเลือกคะแนน 0  | 0     |                 | 3     |

การแปลผลคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาและบิดาได้คะแนนมากแสดงว่ามีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากกว่ามารดาและบิดาที่ได้คะแนนน้อยกว่า

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินการรับรู้การได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกของ ญาติฯ เดือนเจริญ (2550) โดยมีโครงสร้างเนื้อหา 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านการประเมิน 2) ด้านอารมณ์ (กำลังใจและความห่วงใย) 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร 4) ด้านเครื่องมือ สิ่งของหรือแรงงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับดังนี้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง มารดาที่เลี้ยงบุตร ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นประจำ  
 คะแนน 2 คะแนน หมายถึง มารดาที่เลี้ยงบุตร ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวบ่อยครั้ง  
 คะแนน 1 คะแนน หมายถึง มารดาที่เลี้ยงบุตร ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวบางครั้ง  
 คะแนน 0 คะแนน หมายถึง มารดาที่เลี้ยงบุตร ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว

การแปลผลคะแนนมารดาที่ได้คะแนนมากได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากกว่ามารดาที่ได้คะแนนน้อยกว่า

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีโครงสร้างเนื้อหาดังนี้  
 ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อาหารอื่นนอกจากนมแม่ เหตุผลการหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเหตุผลที่ให้อาหารอื่นนอกจากนมแม่ โดยการสอบถามเมื่อบุตรอายุ 6 เดือน

## 2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือจำนวน 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว และแบบสอบถามความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

## 1. การหาความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ ทั้ง 3 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว และแบบสอบถามความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไปรับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในการตัดสิน หลังจากผ่านการตรวจสอบพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปหาความเชื่อมั่น

## 2. ความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายประชากรโดยนำไปใช้ ในมารดาและบิดา จำนวน 30 คน ที่เข้ารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าอัลฟาของแบบสอบถามดังนี้ แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาเท่ากับ .87 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบิดาเท่ากับ .89 และแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวเท่ากับ .79

## การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านความเห็นชอบจากการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของคณะกรรมการตรวจสอบจริยธรรมบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยบูรพา การตระหนักถึงการเคารพในสิทธิมนุษยชนผู้วิจัยแนะนำตัวกลับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการนำวิจัย โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเองด้วยความสมัครใจ อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการรักษาของแพทย์ และการให้บริการพยาบาลแต่อย่างใด ถ้ากลุ่มตัวอย่างตอบรับการเข้าร่วมการวิจัย จะมีเอกสารให้เซ็นยินยอมในเข้าร่วมการวิจัย คำตอบและข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับ และจะนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เท่านั้น ทุกคำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างผู้วิจัยจะนำเสนอ ผลการศึกษาในภาพรวมและจะทำภายหลังการเสร็จสิ้นการเขียนรายงานและตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว กลุ่มตัวอย่างสามารถแจ้งออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาระหว่างการตอบแบบสอบถาม โดยไม่ต้องบอกเหตุผล หากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. หลังจากโครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่ได้จากการสุ่ม เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลและขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันคลินิกสุขภาพเด็กดี ภายหลังได้รับอนุมัติแล้วผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลและหัวหน้าคลินิกสุขภาพเด็กดี เพื่อแนะนำตัว ชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างขณะที่รอรับบริการในคลินิกสุขภาพเด็กดี ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการวิจัย ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่าง ทราบถึงเรื่องและวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบว่า เขามีสิทธิที่จะปฏิเสธการตอบแบบสอบถาม โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการมารับการรักษาที่โรงพยาบาลแต่อย่างใด นอกจากนี้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บไว้เป็นความลับ พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเก็บข้อมูลระหว่างรอพบแพทย์

3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ความร่วมมือ ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้เป็นที่เข้าใจและเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจแล้วจึงให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยอยู่ในบริเวณที่กลุ่มตัวอย่างสามารถซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจได้

4. รับแบบสอบถามคืน ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบ ถ้าพบว่าคำตอบใดขาดหายไป ให้ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมจนครบ

5. เมื่อรวบรวมข้อมูลจนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวน ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัววิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน ได้แก่ อาชีพของมารดาภายหลังคลอดบุตรโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square) อายุของมารดา รายได้ครอบครัว ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา และบิดา การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล (Point Biserial Product-moment Correlation) และวิเคราะห์ปัจจัยทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน ด้วยสถิติ Multiple Logistic Regression